

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisori nerancate nu se primesc.—Manuscrise nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administrațiunea în Brașov și la următoarele:
BIBLIOTECĂ DE ANUNȚURI:
în Viena: la N. Dukas Nachst.,
Max. Augenföld & Emerie Lesner,
Heinrich Schalek, A. Oypelik Nachst., Anton Oypelik.
în Budapesta: la A. V. Goldberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erszébet-körut).
PREȚUL INSERȚIUNILOR:
o serie garmond pe o colonă 10 bani pentru o publicare. — Publicări mai dese după tarifară și învoială. — **RECLAME** pe pagina 3-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

A N U L L X I V .

GAZETA iese în fiecare zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de *Duminecă* 2 fr. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de *Duminecă* 8 franci.
Se prenumeră la toate oficiile poștale din țară și din afară și la d-nii colectorii.
Abonamentul pentru Brașov:
Administrațiunea, Piața mare, Târgul Iaului Nr. 30, oraciu I.: Pe un an 20 cor., pe șase luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dusul în casă: Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor. — Cu osemplă 10 bani. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 286.

Brașov, Vineri-Sâmbătă 29 Decembrie.

1901.

Nou abonament

la

Gazeta Transilvaniei.

Cu 1 Ianuarie st. v. 1902

se deschide nou abonament, la care invităm pe toți amicii și sprijinitorii fôiei noastre.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria: pe un an 24 corône; pe șese luni 12 corône; pe trei luni 6 corône; pe o lună 2 corône.

Pentru România și străinătate: pe un an 40 franci, pe șese luni 20 franci, pe trei luni 10 franci, pe o lună fr. 3.50

Abonarea se poate face mai ușor prin mandate postale.

Administrațiunea.

Situațiunea triplei alianțe.

În parlamentul german a făcut alaltăieri cancelarul conte Bülow nisece declarațiunii de cea mai mare importanță cu privire mai ales la situațiunea triplei alianțe. Aceste declarațiunii au produs mare senzațiune în Berlin. Aici domnesce în cercuri largi părerea, că contele Bülow nu ar fi vorbit așa cum a vorbit, decât n'ar fi convins, că învoirea triplei alianțe întâmpină piedeci serioase.

Se pare, ce-i drept, că cancelarul german a voit mai mult să documenteze, că cu totă credința, ce s'au fost lătit în timpul din urmă, că prin înțelegerea italo-francesă relativă la Tripolis de-oparte, și prin suscitarea cestiune polone de altă parte, s'ar fi compromis durabilitatea triplei alianțe, acesta va dăinui și în viitor.

Cancelarul dize, că tripla alianță se bucură încă de-o bună sănătate, că ea este o asociație, care asigură viitorul, legând trecutul cu prezentul. N'au drept cei ce se îngrijese așa de mult din cauza apropierei italo-francesă. Aici Bülow se folosi de-o asemănare dîcînd, că într-o căsătorie fericită soțul nu trebuie să piardă îndată capul, decât nevasta sa jôcă odată un tur de vals deosebit și nevinovat c'un altul, căci lucrul principal este și rămâne, ca ea să nu fugă dela el, și nu va fugi, pe câtă vreme o va avé la dînsul mai bine ca ori unde.

Mai în urmă, după ce arată astfel, că membrii triplei alianțe pot să se aibă bine și cu alte puteri și după ce spuse, că situațiunea Germaniei este adî mai puțin încordată decât înainte cu 30 de ani, fiind-că lumea s'a convins, că urmărese o politică constantă de pace, Bülow ajunse la o concluziune, care dă totuși ceva de gândit.

El declară, că tripla alianță pentru Germania nu mai este o absolută necesitate, dîr totuși ea rămâne în cel mai mare grad cea mai prețioasă garanță pentru pace și pentru *status quo*.

În fața acestei declarațiunii nu-i mirare, decât chiar o fôie, care are legături cu cercurile guvernului german, cum e „Vossische Zeitung“ dîce, că tripla alianță nu mai e de folos Germaniei, și afirmă, că un bărbat de stat n'ar fi vorbit astfel, decât nu s'ar îndoi în posibilitatea prelungirii tratatului de alianță. Enunțațiunea lui Bülow, dîce numita fôie, se poate considera aproape ca un denunț al triplei alianțe. Sensul ei este, că tripla-alianță e folositore și bună, dîr decât s'ar desface, Germania n'ar suferi nimic printr'asta, căci pacea s'ar susține și mai departe.

În tot cazul rezultă din declarațiunile cancelarului german, că tri-

pla alianță are adî o altă noimă decât a avut-o atunci, când s'a încheiat mai întâiu.

Timpurile și împrejurările s'au schimbat mult cât pentru Germania, ăra cei din monarchia austro-ungară vîd cu alți ochelari și apretiează declarațiunile lui Bülow încă în modul cel mai optimist.

Voci vieneze despre pact. Partidul social-cresțin a ținut dîlele trecute o adunare în care prințul *Liechtenstein* a vorbit despre pactul cu Ungaria. El nu crede, că parlamentul va puté să rezolve afacerea acesta. Tote partidele își au interesele lor, pe cari nu le pot jertfi fără de riscarea propriei lor existențe. În forma actuală, dîse, nu putem primi pactul, fiind-că el e rîu pentru noi. În formă schimbată însă nu-l vor primi Maghiarii. Dr. Lueger încă a vorbit tot în sensul acesta.

Mandatul din Abrud. În jurul mandatului de deputat din Abrud se desfășură luptă mare. Față de candidatul partidului liberal, Coloman *Tisza*, a pășit un dîarist din Clușiu, Abel *Barabas*, cu program independent. Mai mulți deputați guvernamentali, între cari însuși contele *Tisza Pista* s'au dus în cerc, ca să câștige voturi pentru tatăl său. Cortesirile pentru *Tisza* se fac pe-o scară întinsă. Alegătorii români sunt momîți cu fel și fel de promisiuni, ca să voteze pentru *Tisza Kalman*, și tot aparatul s'a pus în mișcare, ca acesta să iese biruitor. Lupta va fi din cele mai crâncene. *Kossuthiștii* încă nu stau cu mâinile în sin. Tote elementele lor din cerc s'au pus în mișcare și au marî speranțe, că vor scôte ales pe candidatul lor.

Conferența episcopilor rom-cat.

Alaltăieri, 8 Ianuarie s'a întrunit în palatul primatului din Buda conferența episcopilor rom. cat., convocată de primatele cardinal *Claudiu Vaszary*. Conferența a fost deschisă

în acea dî la orele 10 a. m. S'au prezentat 15 episcopi și un abate. Nici unul din arhieriei români nu n'a participat la conferență; au absentat de asemenea și episcopii ruteni din Muncaci și Eperjes.

Obiectul principal de desbatere a fost elaboratul comisiunei de 27 al congresului privitor la *organizarea autonomiei catolice*.

Se scie, că în ultimul congres comisiunea de 27 a fost îndrumată, ca opiniunile majorității și minorității congresului să le armonizeze cu părerile factorilor competenți. Comisiunea de 27, conform acelei îndrumări, a redactat un *nou statut organic*, care se va desbate în congresul, ce s'a deschis erî.

Conferența episcopilor a desbatut elaboratul din cestiune, ea a ajuns la o *deciziune principiară în ce privește cestiunile pendente* și în conformitate cu acesta va procede în plenul congresului.

„Magyar Allam“ făcînd o scurtă dare de sêmă despre conferența de alaltă-ri, scrie între altele:

„Aprôpe toți vorbitorii din conferință s'au pronunțat față de autonomie, că deore-ce corpul episcopilor deja înainte cu doi ani a dat lămuriri fundamentale, ei nu pot să aprobe noul proiect, ce stă în contradicție cu vederile exprimate. În general corpul episcopesc ține la principiile cuprinse în memorialul său și va comunica congresului deciziunea referitoare la acesta. Deciziunea nu se va publica de data asta. Unii dintre vorbitori au ridicat plîngerea, că cestiunea autonomiei e privită din *punct de vedere politic* atît de cătră partide, cât și de cătră guvern; acesta din urmă (guvernul) a ținut mai multe consfătuiri cu aderenții lui, dîr n'a invitat la ele pe corpul episcopesc, nici n'a comunicat acestuia rezultatul. Insuși Coloman *Szell* a participat la consfătuiri, deși nu e membru al congresului. *Episcopii nu se încred în bunăvoința guvernului*, ba se pare, că guvernul predispune chiar și corôna în contra catolicilor“...

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Cel mai vechi monument profan de limbă românească.

(O scrisore românească din al 2-lea deceniu al vîcului al XVI-lea.)

— Fine. —

Alte aparițiuni ortografice mai bătătoare la ochi ale scrisorii boerului Neacșu sunt următoarele:

Alfabetul cirilic nedispunînd de un semn deosebit grafic pentru indicarea sunetului românesc *ô* (ca monoftong; ca diftong *ô=oa*), în cele mai vechi scrieri românești, acest sunet — mai ales camonoftong — îl aflăm însemnat prin semnul sunetului simplu vocalic *o* [o, w]. Așa aflăm d. e. în fragmentul manuscris al Leviticului (Hașdêu, Cuvinte I, pag. 15) forme, ca: întorce, tote, vostre etc. etc., întocmai precum vedem și în epistola boerului Neacșu sunetul *ô* indicat exclusiv prin semnul *o* sau *w*: tote, vostre (de 2 ori) *wmin*, ba în urma fluctuațiunii

său confundării lui *o* și *u*, aflăm chiar și formă *wmin*. De cetit, însă, vom ceti: *tôte, vöstre și ôminî*.

Clară și interesantă e și cestiunea lui „*u*“ așa numit „scurt“ său „final“ [û], pe care în scrisorea boerului Neacșu îl vedem de regulă cu totul omis (*lucrul, cum, auzil, eşil, dus, sus, om* etc. etc.). une-orî indicat prin *u* (*amă, prinsă, voră, sântă, înțeleptă, Băsraba*), ăr în două rînduri prin *u* (*cumu, de 2 ori*).

Ce rezultă din această neconsecvență ortografică?

„*U* scurt“ (û), pe care noi, multămită Academiei române, abia numai acum vre-o câți-va ani ne-am putut decide a-l abandona în scris — începuse să dispară de-a binele din graiul viu deja în preajma anului 1500, ăr decât-l vedem încă vre-o 400 de ani după aceea aruncat la finea cuvintelor, mai ales în cărțile bisericesti, lucrul se esplică numai prin *conservatismul*, ce caracterisează vechia noastră literatură bisericescă, mai ales în cestiuni de limbă.²⁹⁾

²⁹⁾ N. Salică, Vechia noastră limbă bisericescă, l. c.

Încât privește indicarea lui „*u*“ final a fon (fără valôre fonetică) prin *u* — indicarea atît de frecventă în vechile noastre texte românești, — aici încă aveam de-a face cu un *împrumut* din ortografia slavă, unde *u* ca sunet încă dispăruse deja de mult din graiul viu, ăr în scris s'a susținut numai în urma tradițiunei ortografice în textele bisericesti (ărași un fel de *conservatism* bisericesc).

În consecvență forma deosebită, în care ne apare scrisorea românească a boerului Neacșu din Câmpulung, este de a se căuta nu în particularități excepționale de ortoepie (pronunțare) ale graiului românesc din preajma anului 1500, ci în particularități deosebite ortografice ale scrierei românești cirilice din acele vremuri. Semnele grafice nu sunt o fotografie sau mai bine dîs *fonografie* fidelă a sunetelor graiului vorbit, ci acelor semne vom atribui altă valôre fonetică în consonanță cu desvoltarea istorică a graiului românesc.

2) Scrisorea boerului Neacșu tradază pe omul—să-i dîcem, fără cultură gramaticală românească, — care limba *o* scie grăi mecanic, dîr care în lipsa unei de-

prinderi conscii în scrierea limbei române, de câte-orî așterne cele câteva buchî pe hârtie, nu cercă să-și mai deie samă cu scrupulositatea cărturarului, decât scrierea lui îi reproduce cu fidelitate graiul său nu.

E o idee din cele mai greșite a admite, că omul incult său mai bine dîs fără cultura scrierei, scrie întocmai precum vorbește, greșală, ce a comis-o d. e. și Hașdêu din capul locului în tîlmăcirea graiului viu românesc dintre anii 1550—1600 (Cuvinte din bîtrîni I, pg. 34sqqu.)

Tocmai omul lipsit de ședla gramaticală-ortografică e acela, care e pus în absolută imposibilitate, de-a reproduce cât mai exact în scriere tote nuansările de sunet ale graiului său.

Neglijența său mai bine dîs nepuțința de a reproduce fidel sunetele graiului, sunt semnele cele mai evidente de recunoscere ale scriitorului neîndemânatic în scrierea limbei sale.

Aceste semne de recunoscere sunt:

a) Inconsecvența în reproducerea aceluiași sunet său aceleași forme.

b) Neindicarea în scris a sunetelor puțin marcate în grai — de jumătate

Din spiritul în care au fost ținute vorbirile și din dispoziția generală a conferinței episcopilor reiese așa de clar, că episcopatul rom. cat. nu speră, ca cestiunea autonomiei să se poată rezolva sub actualul guvern.

Croații din dieta ungară.

Se știe, că dieta din Agram trimite în dieta ungară din Pesta un număr de vreo 40 reprezentanți croați. Ei aparțin nouă până acum totdeauna partidului liberal guvernamental unguresc.

Dacă e să se dea credință foilor opoziționale maghiare, delegații croați din dieta ungară își vor schimba pe viitor atitudinea. Ei au de gând să formeze un comitet de acțiune, cu scopul de-a împinge pe membrii singuratici la o activitate mai intensă. Comitetul acesta, se dă, va dispune în toate afacerile comune și fără de știrea și învoirea lui nimeni și nici unul din deputații croați nu va putea lua cuvântul. Comitetului executiv îi stă în drept de-a cita pe deputații absenți și de-a designa pe cei ce au să vorbească în cameră. Se intenționează mai departe — și asta-i cam supără pe șovinii noștri — a se decide, că dacă vre-unul din deputații croați nu știe și nu poate ține discursuri în limba maghiară, atunci în virtutea legii se cuvinteze în limba croată. În cas când vre-unul din ei nici după repetite provocări n'ar lua parte la discuțiile dietei, să fie forțat de a-și depune mandatul.

Partidul național croat speră mult de la aceste dispoziții, speră în deosebire, că interesele de drept public și economice ale Croației vor fi pe viitor mai bine reprezentate în dieta din Pesta.

Noua ordine, — cum numesc diarele unguresc acțiunea aceasta — se va valida în primul rând la desbaterea pactului financiar ungaro-croat. Ei vor cere ca bugetul croat autonom să fie urcat cu 1½ milion corone la an, însă nu numai din 1902 începând, ci și pe anii trecuți 1899, 1900 și 1901 Croația se capete câte 1½ milion corone.

„Alianță româno-austriacă“.

Sub titlul acesta a publicat diarul „L'Echo de Paris“ o telegramă, ce i-s'a trimis săptămâna trecută din Bucuresci și în care se arată punctele principale din pretinsul tratat de alianță între România și Austro-Ungaria. Etă, după diarul francez, cele trei puncte principale ale tratatului de „alianță“:

1. În cazul unui război între Rusia și Austro-Ungaria, România va trebui să mobilizeze 250,000 de oameni pe frontiera sa, spre a împiedeca armatele rusești, cari

vin dela Sud, de a efectui joncțiunea lor cu armatele concentrate la Chiew.

2. România va lua parte la război, afară de cazul când situația din Austria ar deveni critică. În acest cas România ar putea lua ofensiva.

3. Austro-Ungaria garantează integritatea teritoriului român în contra oricărei invasiuni rusești.

Ne aducem aminte, că nu de mult a apărut în traducere românească (traducător d-l colonel-adjutant Casimir) o broșură germană intitulată „Importanța României în războiul eventual austro(germano)-rus“ în care autorul pune trei alternative în cazul unui război între puterile amintite, și anume: România în alianță cu Rusia; România cu tripla alianță, și România rămânând neutră. Se pare că din broșura aceasta și-a făcut și corespondentul fôiei parisiene punctele, ce susține că le-ar fi cuprindând pretinsa „alianță româno-austriacă“.

Din străinătate.

Intrigile Rusiei în China. „Times“ din Londra publică nise destăinuirii senzaționale privitoare la conflictul cu China. Un domn Ular, care s'a reîntors de curând din China, a adus cu sine documente interesante, cari dovedesc eclatant manevra Rusiei pentru a dobândi Mandșuria. Din documentele lui Ular reiese, că războiul boxerilor a organizat-o Rusia prin mijlocirea lui Dalai Lama cu preoții budhiști, și tot-odată Rusia a încheiat o convenție cu Li-Hung-Ciang, promițând, că va apăra China față cu Europa, va susține dinastia chineză actuală, decât în schimb i-se dă mână liberă în Mandșuria și Mongolia. — Destăinuirile acestea aruncă lumină asupra multor fapte, ce nu se puteau explica până acum. Ele explică și evenimentul surprinzător al călătoriei, ce a făcut-o Dalai Lama la Petersburg anul trecut și clarifică în cele din urmă actuala acțiune a Rusiei în Mandșuria.

Tripla alianță. Presa europeană se ocupă viu de sôrtea triplei alianțe, deși terminul expirării ei numai peste câte-va luni are să urmeze. Ce va fi după expirare? Reînoi-se-va alianța, ori nu? — sunt întrebări, cari se pun și dintr-o parte și din alta. O voce mai proaspătă avem în privința aceasta în coloanele lui „Temps“ din Paris. Etă ce serie oficiosul francez:

„Neliniștea cu care presa germană a înregistrat știrea despre învoiala dintre Franța și Italia și încercările, cu cari voesc să nege ori să micșoreze învoiala aceasta, ar fi de neexplicabile, decât tripla alianță ar fi și așă ca altă-dată piatra fundamentală a politicii internaționale. E sigur, că tripla alianță nu va dispărea fără

de veste, ea însă nu mai are așă farmecul de odinioară asupra membrilor ei și n'are valoare decisivă față cu celelalte puteri“.

„Berliner Tagblatt“ publică o scrisoare din Viena despre relațiile dintre Austro-Ungaria și Italia. Scrisoarea spune, că și Regele Victor Emanuel III știe bine, cât de folositoare este tripla alianță pentru Italia. El însă e decis, ca în primul rând să facă politică națională. Bărbații politici italieni, cari au ajuns la putere din încrederea parlamentului, voesc să îndrepteze situația regatului prin succese înafară. Ei au drept la acesta și Regele încă e pe partea lor. Chiar nici în cazul acesta însă participarea Italiei în tripla alianță nu se opune scopurilor lor, der cuprinsul tratatului de alianță trebuie să fie altul, decât cel din trecut.

Chamberlain despre război. În 6 Ianuarie n. ministrul coloniilor engleze Chamberlain a ținut țărași în Birmingham un discurs bombastic. El a apărut imperialismul și a ăis, că națiunea engleză este cea mai liberală națiune din lume, der și cea mai urgentă. Celelalte națiuni pismuesc pe Engles și îi injură în modul cel mai ofensator. Ele caută cu bucurie tot ce, după părerea lor, pôte să provôce căderea Englesilor. Chamberlain nu e de părere, că sentimentele acestea au fost provocate de politica guvernului și declară, că deși regretă războiul, totuși el valorăză mai mult, decât o renunțare nedemnă la pozițiunea ce a luat-o Anglia. Trebuie să se aducă toate jertfele, ca Anglia să nu-și piardă încrederea sa la acei frați de sânge, cari vor emula cu ea în viitor în putere și bunăstare. Négă, că războiul ar fi fost pornit din interese murdare și spune, că dacă li-s'ar fi dat Burilor tot ce au cerut, Anglia ar fi pierdut Africa-de-Sud și încrederea coloniilor. Poporul engles se face vrednic de tradițiile și misiunea lui, când aduce toate jertfele, pentru ca războiul să fie încheiat în mod multămitor.

SCIRILE DILEI.

— 28 Decembrie v.

O pagină din viața lui Eminescu. „Evenimentul“ din Iași publică următoarea scriere: În numărul prim al „Arhivei“ pe anul viitor va apăre însemnat articol intitulat. *Ultima rață din viața lui Eminescu de Rivia*, pseudonim, sub care se ascunde o domnă din societatea ieșană. Acel articol e o culegere de 10 scrisori, adresate de această domnă în 1886, când era încă nemăritată, unei prietene, scrisori, cari reproduc convorbirile de un suprem interes petrecute între autóre și poetul Eminescu, care se știe, că în acel an revenise la rațiune, cel puțin în partea ei pur intelectuală, deși faptele lui tot ară-

tau urme de dezechilibru. Importanța scrierilor stă în valoarea lor literară, fiind scrise parte în prosă, parte în prosă ritmată și în momentul de încăldire a sentimentului, în versuri, într-o limbă românească din cele mai alese și mai frumoase. Aprôpe fie-care frasă și fie-care vers conține o gândire și este însemnat faptul, că deși scrisorile nu ating, decât în trecăt tema iubirei, totuși prezintă un interes atât de mare, încât le citesci cu o nespusă plăcere dela început până la sfârșit. Printr-o indiscreție am putut căpăta următoarele trei versuri, pe cari Eminescu le adresă celor ce sunt atrași de cariera poetică:

O, spune-le te rog, ca să rămăe în loc.
Arde și greu consumă simțirea cu-al ei foc,
Găsesc dureri în patimă, der nu găsesc noroc.

Craniul lui Petöfi în Blașiü? După ce s'a constatat, că craniul poetului Petöfi nu se află în muzeul seminarului din Sibiu, îl caută acum la Blașiü. Biroul de corespondență ungar spune, că Bartok Lajos, vice-președintele societății-Petöfi și Kéry Gyula delegatul societății, au avut în 6 Ianuarie n. o audiență la ministrul-președinte Szell și la ministrul de culte Wlassics, cărora comunicându-le rezultatul cercetărilor de până acum, li-au cerut sprijinul cu scop de a căuta craniul lui Petöfi în muzeul gimnasiului din Blașiü. Ministrul Wlassics deja în acea zi a rugat pe Esc. Sa Metropolitul Dr. Victor Mihalyi, ca să ia măsurile pentru „păstrarea craniului cestionat“. Răspunsul Metropolitului a sosit deja, spune numita agenție telegrafică. În urma aceasta toate craniile din muzeul gimnasiului din Blașiü se păstrează într-o casă-Wertheim. Răspunsul Metropolitului a fost comunicat deja societății, care intenționează a transporta la Budapesta toate craniile pentru a face asupra lor o examinare fundamentală. — Se pôte ore, ca craniul lui Petöfi să fie în prejma Câmpului Libertății?

Căți au emigrat anul trecut? Dintr-o statistică mai recentă reese, că numărul persônelor, cari au emigrat anul trecut din Austro-Ungaria, este de 60 mii. Din aceștia partea cea mai mare sunt supuși ungari. Etă cea mai eloquentă ilustrație a stărilor din Ungaria.

Persecuțiile în contra Polonilor se urmăză în provinciile germane. Femeile polonese au adresat un apel către femeile franceze și italiene, rugându-le să protesteze în contra bătăilor la care sunt expuși copiii în școli, și cari nu-și fac rugăciunile în limba germană.

Necrolog. În ziua de 21 Decembrie st. v. 1901 a răposat în Viziru lângă Brăila, Ivon N. Grossu, mare proprietar și fost senator, în etate de 74 ani. Îl jălesc: George și Elisa Grossu, Alesandru și Argentina Grossu cu copiii, Constantin și

înghițite —, mai ales 'a sunetelor finale, de regulă semivocale.

E un adevăr simplu acesta, care-l confirmă esperința de toate dîile: cine a cetit scrisoarea unui țeran seu elev începător, știe că e așa.

Așa stăm și cu boerul Neacșu dela Câmpulung. I scurt (i) al pluralului, întocmai ca și astăzi în unele părți în graiul poporului e foarte redus în pronunțare. De aceea în scrisoarea noastră după consoanțele n, r, s nici nu e indicat printr'un semn grafic deosebit, așa este: 50 de omî; nește meșter; boiari, ce sânt megîiaș; să nu știe umîn mulți. Noi însă vom ceti: omîni, meșteri, megîiași.

În consoanță cu toate-acestea epistola românească a boerului Neacșu din Câmpulung în transcriere corectă fonetică ni-se prezintă astfel:

...Ipac dau știre domnie-tale³⁰⁾ za lucrul

³⁰⁾ Cuvântul obvine de patru ori în epistolă și preste tot în aceeași formă, așa-deră cu i final dispărut, în locul formei complete: domnie-tale. E o formă interesantă aceasta, căci ne descopere procesul de desvoltare al compozițiunei domnie-tale până la forma actuală: dumitale. Avem deci

Turcilor, cum am auzit eu, că împăratul aș eșit den Sofîia, și aimintrea nu e, și se-au dus în sus pre Dunăre; ipac să știi domnița-ta, că aș venit un om dela Nicopo(1)e, de mie me-aș spus, că aș văzut cu ochii lui, că aș trecut ceale corabii, ce știi și domnița-ta pre Dunăre în sus; ipac să știi, că bagă den toate orașele câte 50 de omîni, să fie în ajutor în corabii; ipac să știi, cum se-au prins nește meșteri den Țarigrad, cum vor trece aceale corabii la locul cela strîmtul, ce știi și domnița-ta. Ipac spu domnie-tale de lucrul lu Mahamet-beg, cum am auzit de boiari, ce sânt megîiași și de genere-mîo Negre, cum i-aș dat împăratul slobozie lu Mahamet-beg, cum pre io i va fi voia pren țeara rumânească, iară el să treacă. Ipac să știi domnița-ta, că are frică mare și Băsarab de acel lotru de Mahamet-beg, mai virtos de domniele vôtore. Ipac spu domnie-tale, ca mai marele-mîo, de ce-am înțeles și eu, eu spu domnie-tale; iară domnița-ta ești înțelept

fasele: domnie-tale — domnie-tale [ca în epistola boerului Neacșu] — dumni-tale [precum se mai ăice dialectal] — dumi-tale.

și aceste cuvinte să ții domnița-ta la tine, să nu știe omeni mulți. Și domniele vôtore să vă păziți, cum știi mai bine...“

*

Epistola boerului Neacșu e un prețios specimen de-o admirabilă limbă românească grăită de înaintașii noștri de acum patru sute de ani.

Care e progresul, ce l'a realizat limba românească în decurs de patru sute de ani, un însemnat interval în viața istorică a unei limbi?

E procesul, ce ni-l prezintă limba în acest îndelungat period, un progres de perfecționare, închegare, consolidare a limbei?

Nu. Procesul e de descompunere, căci istoria tuturor limbilor vii a ridicat la rangul unui adevăr absolut paradocsul, că progresul unei limbi constă tocmai în regresul ei. Spălăcire, tocire a cuvintelor, confuziune și încrușișare a formelor (analogie) etc., — sunt acele schimbări, cari bogăția veche de sunete și forme regulate, dominate de anumite legi, cari susțin echilibrul, așă puté ăice estetic al limbei, o re-

duc cu timpul la cea mai rigidă și sērăcăciosă simplitate.

Limba engleză ne ofere exemplul ad oculos în punctul acesta.

Scrisoarea boerului Neacșu, până așă cel mai vechi monument profan de limbă românească, e un instructiv specimen al graiului vechi românesc, superior prin simetria și regularitatea sa, susținută de legi trainice fonologice, cari așă au dispărut cu totul, seu cel puțin au degenerat.

Așa d. e. cunoscuta lege a gramaticeii istorice a limbei românești care cere, ca ori ce a sub accent să se susțină intact, ăr neaccentuat să trecă în a, aici o aflăm aplicată în totă regularitatea sa. Așa avem d. e. corabii (așă corabii), Băsarab (așă Basarab).

Tot în epistola boerului Neacșu cetim fără excepțiune formele: ceale seu aceale (așă cele seu acele), forme cu e diftongisat (trecut în ea) „în pozițiune“, după o altă lege fonologică a limbei vechi românești.

Nicolae Sulică.

gar, A. Popea, V. Alexandrescu, George Moroianu, P. Mitrea.

II.

Jigniți în cele mai nobile sentimente prin tendențiosul articol apărut în Nr. 136 al organului preoției noastre „Telegraful Român”, unde un pretins alegător și îndrăpță săgețile veninose asupra zelosului nostru preot Romul Verzea, desaprobând ținuta sa politică și disputându-i atât demnului, cât și vrednicului său tată Alexe Verzea ori-ce merit cultural și național, declarăm, că pe un atare individ nu-l ținem vrednic de a se pute atinge de numele acestor persoane atât de valorose pentru noi.

Pentru orientarea publicului, care nu cunoșce mai de-aprope pe preoții noștri — declarăm, că am aprobat și aprobăm întru toate ținuta lor demnă și românească, care nu rușine, ci laudă ne-a făcut în tot-deuna.

Incât privese meritele constatate ăr nu trîmbițate, după cum afirmă d-l calumniator, aceste sunt:

1) În comuna noastră bisericească Ss. Arch. de când Dumneșeu ni i-a dăruit ca preoți și conducători, a domnit și domnesce până în present cea mai bună înțelegere, dragoste și armonie. Raportul dintre preoți, învățători și popor este ca cel dintre tată și copiii cei buni.

2) Biserica în stare bună, școala la înălțime, învățători inteligenți, harnici, calificați și bine asigurați; epitropie onorabilă și forte conscie de chemarea sa.

3) Declarăm, că tinerului nostru preot R. Verzea, convingși de destoinicia și hărnicia sa, încă înainte de a intra în statul preoțesc i-am încredințat presid. comitet. parochial, care funcțiune și-o împlinește spre onorea D-sale și mulțămirea noastră cu multă consciențiositate și abnegațiune. Fondul bisericeii constatator atunci din 5000 fl. astăzi în restimp abia de 9 ani a ajuns cifra de 16,000 fl. bani gata și 5000 fl. pământ. Au mai urmat înorii și reparațiuni bisericești și școlare în sumă de peste 2000 fl., acoperite toate din contribuiri benevole dela credincioșii parohiei noastre, premergând în frunte cu esemplu viu ca primii jertfitori preoții noștri. Trecem peste multe binefaceri ce d-lor le reversă asupra indivișilor singuratici, căci mare este acel număr, și constatăm, că multe, forte multe favoruri s'au câștigat pentru școala și biserica noastră, dér chiar și pentru alte streine, lucru, care nici chiar dușmanii nu-le pot contesta.

Èr ca de încheere adaugem, că nu este sèrbătore, ba mai nici Duminecă, ca să nu așdim dinaintea altarului învățători creștinesci, morale și edificătoare, cari tind la binele și fericirea noastră.

Conscii decî de chemarea noastră fa-cem aceste declarațiuni, pe cari poftescă acum eroul din tufa să le desmintă.

Satulung, din ședința comitetului pa-rochial Ss. Arch. ținută la 13 (26) Decemvrie 1901.

I. R. Butu, Savu Luca
președ. ad. hoc. secretar.

Membrii: Radu N. Butu, Ioan Median, Ioan Bodeanu, Ioan Țiteiu, G. Dragoșiu, Aureliu Popoviciu, G. T. Median, Ioan A. Aldea, Ioan Poppa, Radu Chesă.

III.

În urma corespondenței din Săcele apărută în Nr. 552 al „Telegrafului român”, în care o pênă pătimasă dispută meritele preoților noștri Alexe Verzea și Romul Verzea, noi comitetul comunal desapro-băm întru toate pe acel pretins alegător aruncat în vârtejul patimilor, și declarăm, că c'un atare om perfid, care nu cunoșce marginile bunei cuviințe, nu putem sta de vorbă.

Stimăm însă acea opiniune publică pentru care s'a scris tendențiosul articol, și declarăm:

Că cel mai zelos, mai drept și mai destoinic apărător al intereselor atât române, cât și generale peste tot a fost și este până astăzi Părintele Aleze Verzea,

ale cărui merite și nume sunt sfinte pentru comuna noastră politică și numai acestor merite are de a-se atribui împrejurarea, că Dumniului reprezintă cu multă demnitate și onore de 20 de ani neîntrerupt comuna noastră politică ca delegat.

Èr cu privire la tînêrul preot R. Verzea declarăm, că este un demn imitator al tatălui său, lucrând cu mare zel și abnegațiune și punându-se tot-deuna în serviciul seracilor și binelui comun. Declaram, că tot pentru atari merite în fiecare an este destins, cu alegerea în comisiunile cele mai onorifice.

Satulung, din ședința reprezentațiunei membrilor comunali români, ținută la 8/21 Decemvrie 1901.

Membrii comunali români: D. Comșa jurat, Ioan Median, Radu R. Popea, St. Boncotă, I. R. Butu, G. Besleagă jurat, George Moroianu, R. G. Aldea, G. T. Median, G. Moroe, P. Mitrea.

Sper, că în urma acestora îți vei revo-ca în memorie prețiosul psalm: „Pune Dămne straje gurii mele și use de îngră-dire împrejurul buzelor mele!”

I. n.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor responsabil: Traian H. Pop.

Sz. 10649—1901.

PUBLICAȚIUNE

privitoare la predarea fasiunilor dării de câștig cl. III-a și a VI-a, a intereselor după capitale și a rentelor pr. com și a fasiunilor pentru capitalele pasive.

A) Darea de câștig referitoare la clasa a III-a.

În scopul măsurării dării de câștig cl. a III-a pe anii 1902, 1903 și 1904 să provocă toți acei indiviși cari au vre-o afacere seu antrepri-dare supusă la dare, în special toți comercianții, industriași, cari lucrăză cu sodali, medici, advocații, ingi-nerii și alții asemenea, — ca pen-tru pregătirea fasiunilor dării de câștig clasa a III-a a lua fără amânare formularele de fasiune dela oficial de dare orășeneș.

Toți indiviși deobligați la dare au a-și preda cotele de fasiune des-pre darea de câștig cl. a III-a um-plute în regulă cel mult până la 20 Ianuarie 1902 la oficial de dare orășeneș.

B) Darea de câștig referitoare la clasa a IV-a

Acei indiviși, cari sunt deobli-gați a plăti dare de câștig clasa a IV-a, de cari se țin officianți pu-blici dela comune, bisericeii, societăți și officianți privați cari primesc un-salar stabil, pensiune, milă seu o rentă, — mai departe toți conducă-torii de afaceri comerciale, adminis-tratorii, comptabili, cassarii și așa mai departe — cari primesc mai mult decât 80 corone plată lunară, — toți aceștia să provocă ca să-și ridice imediat formularele pentru fasiunea dării dela perceptoratul orășeneș și umplute în regulă să le prezente la același officiu până la 31 Ianuarie 1902.

C) Darea referitoare la interesele după capitale și rente.

Acei indiviși, cari trag interese după capitale clocate au în scopul de a li-se pute socoti darea după aceste interese, a lua imediat for-mularele despre fasiunea acestui soi-șu de dare dela perceptoratul orășeneș și umplute conform instruc-țiunei perceptoratului să le astèrnă la același officiu cel mult până la 15 Ianuarie 1902.

șeneș și umplute conform instruc-țiunei perceptoratului să le astèrnă la același officiu cel mult până la 15 Ianuarie 1902.

Tot aceste dispozițiuni au va-loare și referitor la persoanele cari be-neficiază de vre-o rentă precum și pentru acei proprietari de mori de măcinat și dèrste, cari nu practisăză ei lașiși aceste indusrii, ci le dau în arêndă și sunt deci obligați a fa-siona suma arêndii anuale.

D) Fasiunile referitoare la starea pasivă.

Acei proprietari de case și de pământ a căror realități sunt însărcinate de datorii, au a lua îndată formularele referitoare dela percep-toratul orășeneș și după ce le-a umplut în modul prescriș, să le pre-dèe la numitul perceptorat cel mult până la 31 Ianuarie 1902, cerênd dela acela o adeverința de primire corêșrundetore.

Indiviși cari ar scîpa termenul de 31 Ianuarie 1902 au a-și pre-senta fasiunile despre starea pasivă la officiu de dare orășeneș prin o

cerere în scris până la 15 Februarie 1902 inclusivă. În această rugare este de a se dovedi în mod credibil, că întârzierea astèrnerei fasiunei a fost causată de un impediment neîneun-giurabil.

Fasiunile despre starea pasivă intrate după 15 Februarie 1902 nu se vor lua în considerare sub nici o împrejurare.

Brașov, în 20 Decem. 1901.

(3622—2) Perceptoratul orășeneș.

Sz. 13288—1901.

tkvi.

Arverési hirdetmény kivonat.

A fogarasi kir. járásbiróság, mint telekönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Crepos George végrehajtónak Filip Bucur végrehajtást szenvedő elleni 285 korona 16 fillér tőkekövetelés és járulékaí iránti végrehajtási ügyében a brassói kir. törvényszék (a sárkányi kir. járásbiróság) területén fekvő a felső veniczei 35 számú telekjegyzőkönyvben özvegy Filip Anna született Ovesea, Filip György, Filip Simeon és neje Butam Elisabeta nevén álló:

62, 63	hrs. ingatlanra	380 kor.	1686	hrs. ingatlanra	06 kor.
771	"	29	1865	"	58
822/1	"	22	2017	"	13
822/3	"	22	2311	"	26
933	"	26	2463	"	173
968	"	46	2569	"	82
991/1	"	23	2754	"	05
996 a, 996 b,	"	11	383/2	"	48
1031, 1032,	"		701/1	"	30
1033	"	89	821/2	"	22
1143, 1144	"	71	1216/a. b. 3	"	26
1209	"	08	1259/a. b. 4,	"	
1229	"	85	1260/a. b. 4, 6,	"	43
1245	"	24	1742	"	32
1541	"	29	2782/b 30	"	04

koronában ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1902 évi Február hó 4-ik napján délelőtt 9 órakor Felső Venicze község házához megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Arverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10% át készpénzben, vagy az 1881. LX t. cz. 42 §-ában jelzett, árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes érték papírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni

Kelt Fogarason, 1901 évi Szeptember hó 30-án.

A kir. bíróság mint tkvi hatóság

SCHUPITER,
kir. aljbíró.

3631—1

Sz. 13288—1901.

tkvi.

Arverési hirdetményi kivonat.

A fogarasi kir. járásbiróság mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy Timár Aurel végrehajtónak Muntean Eftrem és társa grehajtást szenvedő elleni 40 korona tőkekövetelés és járulékaí iránti végrehajtási ügyében a brassóikir. törvényszék (a sárkányi kir. járásbiróság) területén lévő Ohába határáan fekvő az Ohábsi 23 sz. teljkyben Bursan Eftrem kk. Popa Petru Simeonia, Muntean Eftrem Stéfán kk. nevén álló A +

350	hrs. ingatlanra	32 kor.	3410/1	hrs. ingatlanra	40 kor.
485	"	10	3417, 3418	"	30
680/1	"	12	3429	"	58
840	"	33	3435	"	58
859	"	12	3478	"	21
1398	"	6	3493	"	29
1544	"	38	3632	"	4
1546	"	43	3662	"	12
1663	"	35	3669	"	12
1881	"	34	3673	"	23
1896	"	13	3677	"	17
2698	"	20	3682	"	29
2701	"	20	3711	"	
2710	"	12		"	

ezennel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1902 évi Február hó 18-ik napján délelőtt 9 órakor Ohába községben megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Arverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10% át készpénzben, vagy az 1881 évi LX. t. cz. 42. §-ban jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi November hó 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügy miniszteri rendelet 8-ik §-ban kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170-ik §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Fogarason, 1901 évi November hó 22-án.

A kir. bíróság mint tkvi hatóság.

Schupiter,
kir. aljbíró.

3741—1.